

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl Komisijos rekomendacijos dėl pasirengimo diegti pažangiąsias apskaitos sistemas santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Įvadas

1.1. Konsultacijos su EDAPP

1. 2012 m. kovo 9 d. Komisija priėmė rekomendaciją dėl pasirengimo diegti pažangiąsias apskaitos sistemas (toliau – rekomendacija) ⁽¹⁾. 2012 m. kovo 19 d. rekomendacija buvo nusiųsta EDAPP konsultacijai.

2. Prieš priimant rekomendaciją EDAPP buvo suteikta galimybė pateikti neoficialias pastabas. Į kai kurias iš šių pastabų buvo atsižvelgta rekomendacijoje. Taigi rekomendacijoje buvo sustiprintos duomenų apsaugos užtikrinimo priemonės.

3. EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija taip pat konsultavosi su juo oficialiai ir kad ši nuomonė minima rekomendacijos preambulėje.

1.2. Rekomendacijos tikslai ir priežastys

4. Rekomendacijos tikslas – teikti valstybėms narėms rekomendacijas dėl pasirengimo diegti pažangiąsias apskaitos sistemas ⁽²⁾ Europoje. Įdiegti sistemas tiek elektros, tiek dujų rinkose numatyta iki 2020 m., tad reikia atlikti šios procedūros sąnaudų ir naudos ekonominį įvertinimą. Šį vertinimą kiekviena valstybė narė turi atlikti iki 2012 m. rugsėjo 3 d. ⁽³⁾.

5. Didelė rekomendacijos dalis (I skirsnis) skirta duomenų apsaugos klausimui. Svarbu paminėti, kad rekomendacijoje raginama parengti duomenų apsaugos poveikio vertinimo šabloną ⁽⁴⁾ (toliau – šablonas) ir pateikti jį 29 straipsnio Duomenų apsaugos darbo grupei (toliau – 29 straipsnio darbo grupė), kuri turėtų suteikti konsultaciją per dvylika mėnesių nuo rekomendacijos paskelbimo ⁽⁵⁾.

6. Šiuo metu Komisijos darbo grupės dėl pažangiųjų tinklų antroji ekspertų grupė rengia pirmąjį šablono projektą. Prieš priimdama rekomendaciją Komisija įkūrė darbo grupę, kad ji teiktų konsultacijas pažangiųjų tinklų klausimais. Vieno iš darbo grupės pogrūpių (antrosios ekspertų grupės) veikloje daugiausia dėmesio skiriama saugumo ir duomenų apsaugos klausimams. Grupę daugiausia sudaro pramonės atstovai (taip pat keli pilietinės visuomenės ir vartotojų grupių atstovai) ⁽⁶⁾.

7. Komisija laikosi „negriežtos teisės“ požiūrio, kuriuo derinama: i) Komisijos rekomendacija, be kita ko, susijusi su duomenų apsauga; ir ii) tolesnės gairės valstybėms narėms, būtent duomenų apsaugos poveikio vertinimo šablonas, kuriuo savanoriškai turės vadovautis sektoriaus veiklos vykdytojai. Šis požiūris grindžiamas patirtimi, įgyta pagal 29 straipsnio darbo grupės pastabas rengiant ir peržiūrint „Pramonės atstovų

⁽¹⁾ C(2012) 1342 galutinis.

⁽²⁾ Trumpas pažangiųjų skaitiklių ir pažangiųjų tinklų aprašymas pateikiamas toliau esančiame 2.1 skirsnyje.

⁽³⁾ Įdiegti sistemas ir atlikti sąnaudų ir naudos analizę reikalaujama: i) Direktyvoje 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 55); ir ii) Direktyvoje 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančioje Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94). Šiuo metu svarstomame Komisijos pasiūlyme dėl direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo (COM(2011) 370 galutinis) (Pasiūlymas dėl energijos vartojimo efektyvumo) numatytos papildomos nuostatos dėl pažangiųjų apskaitos sistemų.

⁽⁴⁾ Kalbant apie duomenų apsaugos poveikio vertinimus, reikia pažymėti, kad Komisijos pasiūlyme dėl peržiūrėtos bendros duomenų apsaugos sistemos planuojama nustatyti, kad duomenų apsaugos poveikio vertinimai tam tikrais atvejais būtų privalomi, ir teikti tolesnes gaires, kaip reikėtų atlikti tokį poveikio vertinimą. Žr. Komisijos pasiūlymo dėl reglamento dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (COM(2012) 11 final) 33 straipsnį. Taip pat žr. 2012 m. kovo 7 d. EDAPP nuomonės dėl duomenų apsaugos reformos paketo 200–205 dalis adresu http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package;jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Žr. rekomendacijos 5 dalį.

⁽⁶⁾ Daugiau informacijos apie darbo grupės ir antrosios ekspertų grupės veiklą pateikiama darbo grupės svetainėje adresu http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

pasiūlymą dėl privatumo ir duomenų apsaugos poveikio vertinimo sistemos, skirtos RDA taikomosioms priemonėms⁽¹⁾. Tačiau Komisija nurodė, jog gali tekti imtis teisėkūros veiksmų nacionaliniu ir (arba) Europos lygmeniu⁽²⁾.

1.3. EDAPP nuomonės tikslai, pagrindinės idėjos ir struktūra

8. Nors ši EDAPP nuomonė priimta dėl Komisijos rekomendacijos, joje aptariamas ne tik šios rekomendacijos turinys, nes tam tikri duomenų apsaugos aspektai, susiję su pažangiųjų apskaitos sistemų diegimu, pačioje rekomendacijoje aptarti ne visiškai išsamiai. Šiomis aplinkybėmis EDAPP taip pat primena apie savo oficialias pastabas dėl pasiūlymo dėl Energijos vartojimo efektyvumo⁽³⁾.

9. EDAPP nuomonėje išreiškiami trys pagrindiniai tikslai ir idėjos:

- Pirma, nuomonėje vertinama rekomendacija: pirmiausia rekomendacija įvertinama palankiai, pabrėžiami jos teigiami aspektai, tačiau taip pat kritikuojami jos trūkumai, įskaitant konkretumo trūkumą.
- Antra, nors EDAPP apgailestauja, kad rekomendacijoje nepateikta konkretesnių ir praktiškesnių gairių dėl duomenų apsaugos, jis mano, kad tam tikras gaires dar galima pateikti šiuo metu rengiamame duomenų apsaugos vertinimo šablone. Todėl nuomonėje pateikiamos įvairios tikslinės rekomendacijos dėl šablono.
- Trečia, nuomonėje Komisija raginama įvertinti, ar priėmus rekomendaciją ir patvirtinus šabloną dar reikės imtis daugiau teisėkūros veiksmų ES lygmeniu, ir pateikiamos įvairios tikslinės rekomendacijos dėl galimų teisėkūros veiksmų.

10. Atsižvelgiant į šiuos tikslus, nuomonės struktūra yra tokia:

- 2 skirsnyje trumpai apibūdinamos pažangiųjų skaitiklių ir pažangiųjų tinklų sąvokos ir paaiškinama, kokių su duomenų apsauga susijusių problemų jos kelia.
- 3 skirsnyje išdėstytos bendrosios pastabos dėl Komisijos požiūrio, kurio ji laikosi rekomendacijoje, aptariama būtinybė imtis tolesnių teisėkūros veiksmų ir teikiamos rekomendacijos dėl galimų teisėkūros veiksmų.
- 4 skirsnyje įvardijami keli pagrindiniai klausimai, kurie, EDAPP nuomone, rekomendacijoje turėjo būti aptarti konkrečiau. Kai kuriomis iš šių rekomendacijų taip pat gali pasinaudoti nacionalinio lygmens ar Europos teisės aktų leidėjai, svarstydami, kokių tolesnių reguliavimo ar teisėkūros veiksmų imtis. Kitus klausimus galima aptarti rengiamame duomenų apsaugos poveikio vertinimo šablone.
- 5 skirsnyje pateikiamos kelios tikslinės rekomendacijos dėl duomenų apsaugos poveikio vertinimo metodų ir dėl rengiamo šablono turinio. Šios rekomendacijos turėtų būti aiškinamos atsižvelgiant į 4 skirsnį.

6. Išvados

68. Pažangiųjų apskaitos sistemų diegimas visoje Europoje gali būti labai naudingas, tačiau tai taip pat kelia didelę grėsmę asmens duomenų apsaugai. Šių sistemų diegimas sudaro galimybę masiškai rinkti Europos namų ūkių narių asmens duomenis ir dėl to gali būti sekama, ką namų ūkio nariai veikia privačioje

⁽¹⁾ Žr. http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/info-2011-00068.pdf ir http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Nurodoma, kad šiuo metu nepateiktas joks šio negriežtos teisės požiūrio veiksmingumo RDA srityje vertinimas, taip pat neteikiama bendrai prieinama informacija apie metodo veiksmingumą.

⁽³⁾ 2011 m. spalio 27 d. EDAPP raštas už energetiką atsakingam Komisijos nariui Güntheriui H. Oettingeriui dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuriuo panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB, kuri gali būti rasti http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

aplinkoje savo pačių namuose. Atsižvelgdamas į šias grėsmes, EDAPP palankiai vertina tai, kad rekomendacijoje Komisija stengėsi teikti valstybėms narėms gaires dėl priemonių, kurių derėtų imtis siekiant užtikrinti, kad pažangiosios apskaitos sistemos ir pažangiosios tinklų sistemos būtų sukurtos ir veiktų laikantis atitinkamų duomenų apsaugos užtikrinimo priemonių.

69. EDAPP palankiai vertina tai, kad Komisija stengiasi naudoti siūlomas naujas sąvokas, kaip antai pritaikytoji duomenų apsauga, ir praktines priemones, pavyzdžiui, duomenų apsaugos poveikio vertinimą ir pranešimus apie saugumo pažeidimą. EDAPP ypač remia Komisijos planą parengti duomenų apsaugos poveikio vertinimo šabloną ir pateikti jį 29 straipsnio darbo grupės konsultacijai.

70. EDAPP apgailestauja, kad rekomendacijoje nepateikta konkretesnių ir praktiškesnių gairių dėl duomenų apsaugos. Tačiau jis mano, kad tam tikras gaires dar galima pateikti šiuo metu rengiamame šablone. Todėl šioje nuomonėje teikiamos rekomendacijos dėl šablono ir pabrėžiama, kad šablone turi būti pateikiamos konkrečios ir praktiškos gairės: gerosios patirties ir „geriausių turimų metodų“ rinkinys. Taip pat svarbu, kad rengiant šabloną būtų laikomasi patikimos metodikos ir, be kita ko, kiekvienam grėsmę keliančiam veiksniui būtų numatyta atitinkama kontrolės priemonė.

71. Be to, nuomonėje Komisija raginama įvertinti, ar reikia imtis tolesnių teisėkūros veiksmų ES lygmeniu, taip pat teikiamos rekomendacijos dėl tokių galimų teisėkūros veiksmų. Kai kurias iš šių rekomendacijų jau galima įgyvendinti iš dalies pakeitus Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą, kuri šiuo metu svarstoma Taryboje ir Parlamente. Šie pakeitimai turėtų apimti bent privalomą reikalavimą duomenų valdytojams atlikti duomenų apsaugos poveikio vertinimą ir įpareigojimą pranešti apie asmens duomenų saugumo pažeidimo atvejus (4.7 skirsnis).

72. Be to, EDAPP taip pat rekomenduoja:

- teikti daugiau gairių dėl duomenų tvarkymo teisinio pagrindo ir pasirinkimo galimybių duomenų subjektams: visų pirma reikėtų aiškiai atskirti tikslus, kuriais energijos suvartojimo duomenys gali būti tvarkomi be kliento sutikimo, ir tuos, kuriems pasiekti reikia kliento sutikimo (4.2 skirsnis),
- privalomai taikyti privatumo didinimo technologijas (PDT) ir kitus „geriausius turimus metodus“ duomenų ribojimo tikslais (4.3 skirsnis),
- išaiškinti skirtingų veiklos vykdytojų funkcijas ir atsakomybės sritis duomenų apsaugos požiūriu (4.4 skirsnis),
- teikti daugiau gairių dėl duomenų saugojimo terminų; iš esmės saugoti atskirų namų ūkių tikslus suvartojimo duomenis turėtų būti leidžiama tik iki laikotarpio, per kurį galima teisėtai pateikti skundą dėl sąskaitos arba atlikti mokėjimą, pabaigos ir tik tokio išsamumo lygio, kuris reikalingas sąskaitai parengti (nepažeidžiant vartotojų teisės saugoti duomenis ilgiau, jei gaunamas sutikimas, pavyzdžiui, siekiant gauti tikslią konsultaciją energijos suvartojimo klausimais) (4.5 skirsnis),
- suteikti vartotojams tiesioginę prieigą prie jų energijos suvartojimo duomenų; ir taikyti veiksmingus duomenų subjektų informavimo apie jų duomenų tvarkymą metodus; duomenų gavybos atveju, tai turėtų būti susiję su atskirų profilių atskleidimu ir duomenų gavybos reikmėms naudojamų algoritmų logika; taip pat reikėtų teikti išsamią informaciją apie nuotolinio įjungimo ir (arba) išjungimo funkciją, jei tokia yra (4.6 skirsnis).

Priimta Briuselyje 2012 m. birželio 8 d.

Giovanni BUTTARELLI
*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūno padėjėjas*